

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЙ
ТОВАРИСТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА**

***Бульба І.О.**, канд. с.-г. наук, старший викладач
e-mail: bulba.ihor@gmail.com*

***Шатирко Р.О.**, здобувач вищої освіти,
e-mail: shatirko2017@gmail.com*

***Бульба Я.І.**, здобувач вищої освіти
e-mail: Batou.5107@gmail.com*

Миколаївський національний аграрний університет, Україна

Актуальною залишається тема організації територій сільськогосподарських підприємств, що забезпечить раціональне використання земельних ресурсів та підвищення продуктивності сільського господарства з метою досягнення сталого розвитку галузі. Раціональне розміщення і планування територій, що сприяє зниженню витрат виробництва і пошуку оптимального обробітку землі, також зберігає і відновлює родючість ґрунтів. Все це є надзвичайно актуальним в сучасних умовах України, які вимагають збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, на територіях якої базується економічне зростання багатьох регіонів.

Іншим чинником, що визначає актуальність теми, є необхідність застосування нових технологічних підходів у процесі сільськогосподарського виробництва та дотримання принципів збереження природних ресурсів. Структура території сільськогосподарського підприємства дозволяє створити умови, за яких можливий комплексний підхід до обробітку землі та отримання максимального врожаю і насамперед охорони навколишнього середовища, що має вирішальне значення для досягнення еколого-економічної ефективності. У ході дослідження було сформульовано ряд тез:

Теоретико-методологічною основою дослідження були діалектичний метод пізнання та системний підхід до аналізу законодавчих та нормативних документів щодо організації сільськогосподарських територій. У комплексі використано такі методи: абстрактно-логічний (для теоретичних узагальнень та формулювання висновків), графічний (для наочного зображення результатів), розрахунково-аналітичний (для оцінки стану використання земель), порівняльний метод (для аналізу існуючих моделей територіального устрою).

Розвиток сільськогосподарського землекористування підвищує врожайність без витрат на агротехнічні заходи, забезпечує продовольчу безпеку, створює економічну стабільність регіонів. У ході землеустрою необхідно починати з екологічної рівноваги. Заходи, які вживаються щодо охорони земель від забруднення, зменшують рівень

забруднення і, відповідно, підтримують природу. Одним із заходів землекористування є створення лісових насаджень, резерватів для флори та фауни, контроль за використанням отруйних речовин з їх хімікатами та добривами; це збереже водойми від забруднення та зменшить ерозію ґрунту. Усе це сприяє збереженню біорізноманіття території.

Внаслідок військової агресії російської федерації проти України з 2014 року значна частина української землі забруднена вибухонебезпечними предметами. Крім орних земель, лісів і заповідних територій, велика кількість вибухонебезпечних предметів становить пряму загрозу життю людей, особливо місцевого населення, яке здебільшого працює в фермерських, лісових господарствах або на посадах різних підприємств та організацій, розташованих на таких територіях, що скоротило можливості сільськогосподарського виробництва.

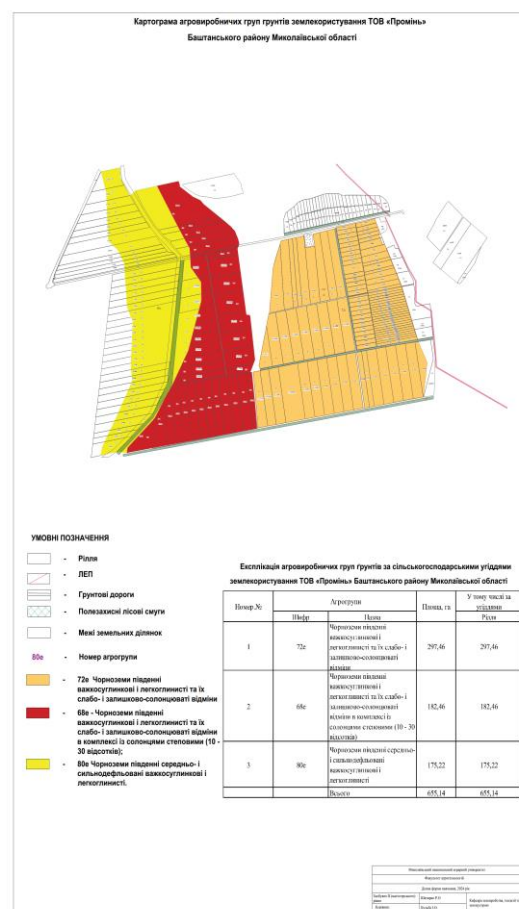
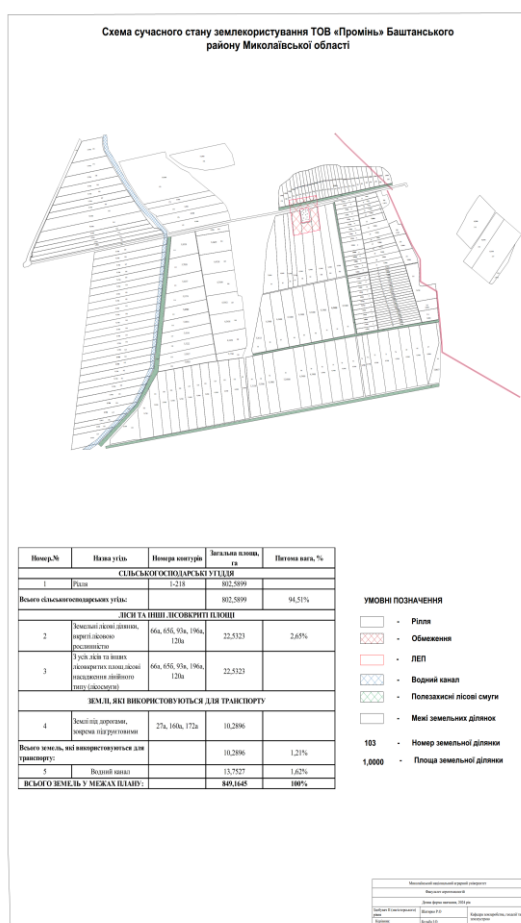
Очищення таких територій це надзвичайно довготривалий і дороговартісний процес, який проходить за міжнародної підтримки та роботи над високими технологіями, такими як дрони, роботизовані системи та спеціальні датчики для виявлення вибухонебезпечних предметів. Цей процес може тривати десятиліттями, тому що кожен квадратний метр має бути перевірений людьми, процес передбачає евакуацію місцевих жителів і їхнє повернення згодом. Прогноз про 15-річний період для операцій з очищення вже забруднених територій, включно з наземними мінами.

Проведено моніторинг та запропоновані заходи на території фермерського господарства «ПРОМІНЬ», Миколаївська область, Україна (рис. 1-6). Встановлено санітарно-захисні зони, спрямовані на кладовище загальною площею 9,5522 га. Також виділено охоронну зону навколо лінії електропередачі шириною 15 метрів і площею 3,4933 га, яка частково припадає на сільськогосподарські угіддя. Встановлені обмеження забезпечують безпеку та захист від можливих негативних наслідків для господарської діяльності.

Проведена оцінка ерозійних процесів показала, що значна частина території піддається ерозії, що може спричинити втрати гумусового шару ґрунту. Для незмитих ґрунтів допустимі втрати становлять 0,45 мм/рік. Найбільш небезпечними є землі зі значними ухилами, де середньорічний потенційний змив ґрунту досягає 2,5654 т/га. Це свідчить про необхідність впровадження протиерозійних заходів.

Запропоновані проєктні рішення, такі як створення полезахисних лісосмуг, терасування схилів і впровадження культур із потужною кореневою системою, дозволили скоротити середньорічний потенційний змив ґрунту з 27,548 т/га до 23,101 т/га. Це сприяє збереженню родючого шару, підвищує продуктивність земель та зменшує їх деградацію.

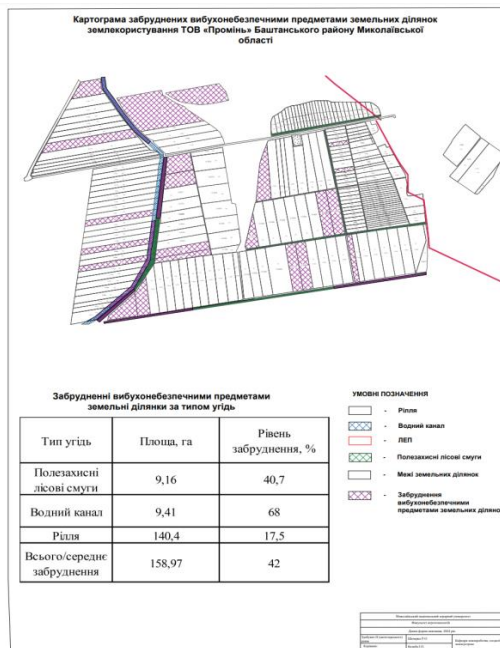
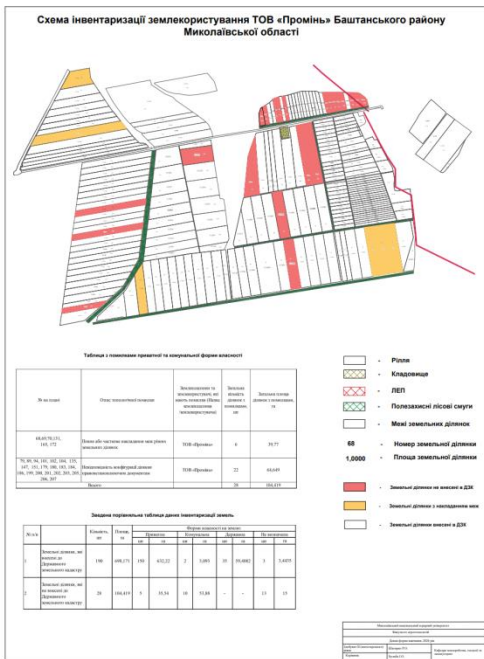
На основі отриманих даних пропонуються наступні рекомендації: забезпечити внесення земельних ділянок до Державного земельного кадастру та усунути топологічні помилки, провести інвентаризацію незареєстрованих земель для визначення їх правового статусу та інтеграції в систему землекористування, вдосконалити нормативно-правову базу для врахування сучасних потреб землекористування, зокрема в аспектах зонування, інвентаризації та протиерозійних заходів. Продовжити роботи з очищення територій від вибухонебезпечних предметів, внаслідок активних бойових дій. Впроваджувати протиерозійні заходи, такі як терасування схилів, створення полезахисних лісосмуг і використання рослин із розвинутою кореневою системою.

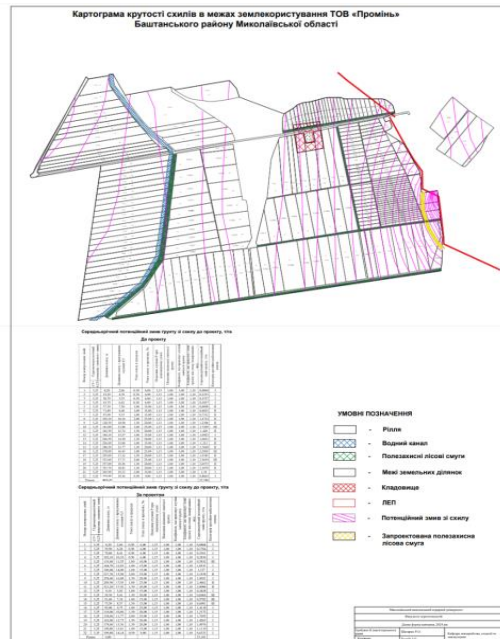
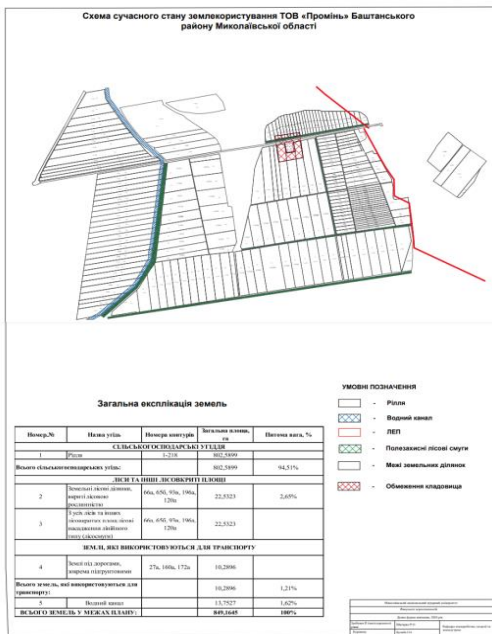
Рис. 1 – Сучасний стан землекористування Рис. 2 – Картограма агро виробничих груп

Джерело: авторська розробка

Джерело: авторська розробка

Рис. 3 – Схема інвентаризації території з ДЗК Рис. 4 – Картограма забруднених ділянок
Джерело: авторська розробка

Рис. 5 – Схема встановлених обмежень
Джерело: авторська розробка

Рис. 6 – Картограма крутості схилів
Джерело: авторська розробка

Список використаних джерел

1. Територіальний землеустрій : метод. реком. до виконання курсової роботи здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП "Геодезія та землеустрій"

спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" денної форми здобуття освіти / уклад. А. С. Попов. Миколаїв : МНАУ, 2022. 113 с.

2. Землевпорядне проектування: методичні рекомендації до підготовки і написання курсової роботи здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПІ «Геодезія та землеустрій» спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» денної форми здобуття вищої освіти / уклад. А. С. Попов. Миколаїв: МНАУ, 2022. 31 с.

3. Управління земельними ресурсами: метод. реком. для виконання практ. робіт здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПІ "Геодезія та землеустрій" спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" денної форми здобуття вищої освіти / уклад. А. С. Попов. Миколаїв: МНАУ, 2022. 111 с.

4. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>;

5. Про оцінку земель: Закон України від 11 грудня 2003 р. № 1378-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text>;

6. Закон України Про Державний земельний кадастр: Закон України від 7 липня 2011 р. № 3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>;